

Dervişin Dili

Pirin yediğinden yemek için onun kadar büyük olmalısın dedi, bakışlarını elindeki ekmekten çekmeden, meşhur kıssadır, bilirsin.

Bilirim dedim içimden, defalarca dinlediğim, Ekberi'nin tavuk yerken oğluna kuru ekmek yedirdiğinden şikayetçi olan kadına söylediğini tekrar ederek, kum bi iznillah, Allah'ın izniyle kalk.

Ben hiç bir zaman o kadar büyük bir şeyh olmak istememiştim, zaten buraya geliş maksadım da etrafı kavuran Tatar dehşetinden kurtulmaktı, annemi ve babamı öldüren Tatarlardan intikam alacak kadar acımasız değildim, yapabildiğim sadece tarladaki hayvanları, o da eğer o gün gerçekten tembelseler, kamçılarmaktan ibaretti. Onu bile korka korka yapardım. Tatar baskınından sonra kaçarken gördüğüm bir hoca beni derviş olmak konusunda ikna etti. Yapacak bir işim yoktu, Tatar öküzleri almış, kendi başıma yaşamak için bana eşkiya veya derviş olmak dışında yol bırakmamıştı.

Tekkenin kapısına geldiğimde, beni herkesin *Akkūlah* dediği biri karşıladı. Derler ki, kapıya geldiği günden beri konuşmazmış Akkūlah. Daha öncesinde konuşup konuşmadığı da belli değil ama herkesin ne dediğini anladığına bakılırsa, önceden konuşmayı bildiği söylenirdi.

Önce tekkenin camiinin temizliğine ayırdılar beni. Tatar baskınlarından sonra insanlar camide de yatmaya başlamıştı. Ben de orada bir süre yattıktan sonra, doğu tarafında yeni yaptığımız barakalara taşındım. Günler, sessizliğin ve *kötü bilgiyi* reddetmenin getirdiği bir yeknesaklıkla kayıp gidiyordu. Dışarıdan gelenler bize Tatarların yaptıklarını anlatıyorlar, ancak aramıza katıldıkları andan itibaren artık kötü sözün taşıyıcılığını yapmamaları istendiğinden susuyorlardı. Şeyhimiz Hasan Efendi'nin Perşembe geceleri yaptığı vaazların en önemli konusu buydu, *şu zamanda* diyordu Hasan Efendi, *diline sahip olmanın en önemli tarafı, insanların kalplerine korku veren sözü nakletmekten sakınmaktır.* Biz de öyle yapıyorduk. Birbirimize Tatar'dan bahsetmiyor, hemen hepsinin benimle benzer geçmişlere sahip olduğunu tahmin ettiğim *ihvanlarım*la dışarıyı konuşmuyorduk. Herkesin ne düşündüğünü biliyordum, Hasan Efendi'nin zaman zaman gelen ziyaretçilerinin yüzünden de anlaşılan, şeyhin de aynı sorunun cevabını aradığıydı: Tatar bu tarafa geliyor mu? Ancak kimse, tekkenin getirdiği havayı bulandırmak istemiyor ve aramıza Tatar'ın lafını almaya çekiniyordu.

Elinizden bir şey gelmiyorsa, dilinizle düzeltin. Bunu ilk duyduğumda anladığım,

insanların sözle ikaz edilmesi gerektiği idi, Hasan Efendi bunu hayli farklı tefsir etmiş, insanların hatalarının başkalarına aktarılmasının da bir nev'i düzeltme olduğunu söylemişti. Burada yaptığımız da bundan ibaretti. Tatar'ı ondan bahsetmeyerek düzeltiyorduk.

Temizlik işinden sonra yardım toplamaya dışarıya göndermeye başladılar. Bunu duyanlar, bu kadar erken *salınmamı*, kalbimin temizliğine verdiler. Tekkeye gelenlerin ilk üç senesi, hemen hemen tam tecritle geçermiş, beni daha altıncı ayda dışarıya göndermeye başlamalarını Hasan Efendi'nin himmetine bağlayan çıktı. Bense, dışarıya gitmek konusunda o kadar istekli değildim, tekkeye gelenler önce camiye gelirdi, ben de orada onları süzer, hangisinin kalıcı, hangisinin gidici, hatta hangisinin hırsız olduğunu tahmin etmeye çalışırdım. Altı ayda bu konuda hayli ilerlemiş, artık hemen hepsini bilir olmuştum. Gelenlerle konuşmazdık, sadece ekmek ve sularını verir, yatacak yer gösterirdik, gelenler hakkında konuşmak da gıybet sayıldığından kimse bir şey sormazdı. Yine de kendi kendime oynamaya alıştığım bu oyundan ayrılmak, dışarıya gideceğimi duyduğum ilk zamanlar hayli zor geldi.

Üç-dört günlük mesafelere çoğunlukla yürüyerek veya nadiren öküz arabasıyla giderdik. En zoru, hasta yaşlı hallerine bakmadan kaçmaya çalışan kafileleri görmektir. Halleri en zayıf, kendileri yardıma muhtaç oldukları halde, bize en çok yardım etmeye çalışan da onlardı. Bizi gördüklerinde, kimisi ağlayarak sarılır ve dua ister, arabasının, heybesinin bir köşesine sakladığı ekmeğin bir parçasını vermeye çalışır, kimisi çocuğunu emanet etmeye kalkar, kimisi de tekkenin yolunu sorardı. Tekkeden, Tatardan kaçanlardan yardım almamak ve çocukları yetim değilse ailelerinden koparmamak hususlarında ikaz edilmiştik, tekkeyi soranlaraysa yolu tarif ediyorduk.

Günlerden bir gün genç bir kadının tek başına idare etmeye çalıştığı bir kağına gördük. Yanımda tekkeye ilk geldiğimde beni etrafla tanıstıran Musa kardeşim, kadına bir ihtiyacı olup olmadığını sormak için yaklaştık. Sadece gözlerinden bile ne kadar güzel bir kadın olduğu anlaşılıyordu. Bizden kaza tarafına giden yolu sordu, tarif ettik ve sonraki kavşağa kadar eşlik ettik. Vardığımızda kadıncağız korka korka ne tarafa gittiğimizi, bizimle gelip gelemeyeceğini sordu. Ona isterse kazaya kadar beraber gidebileceğimizi, tanıdıkları varsa onlara emanet edinceye kadar eşlik edebileceğimizi söyledik.

Kadın biz bunları söylerken ağlamaya başladı. Dünyada Allah'tan başka kimsenin kalmadığını, kazaya belki bir adalet ve insaf sahibi birileri yardım eder diye gitmek istediğini söyledi. Musa'yla birbirimize baktık ve ona bizimle beraber tekkeye gelebileceğini söyledik. Kadın bunu duyunca şükürler etmeye başladı, gülümsemesi gözlerinden belli oluyordu. Tekkede, normalde kadınlar kalmadığı halde, zamanın icabından uzak bir köşede haremlik inşa edilmiş, bahçelerinde bir hanımkafta geçici ikametlerine yardımcı olmaya çalışıyordu.

Tekkeden iki-iki buçuk günlük mesafedeydik. Yüklerimizi kadının arabasına koyduk, onu da arabaya oturttuk ve gün kararınca kadar yol aldık. Musayla konuşacak çok mevzu yoktu, zaten Musa pek konuşmaz, genelde ağzı devamlı

dua okur gibi kıpırdardı. Benimse kalbime bir ateş düşmüş, boyunduruğuna asıldığı öküzü çektığı arabadaki kadını, neredeyse onun da beni düşündüğünden emin olarak düşünüyordum. Geçtiğimiz yolların her zaman yoldaşlık eden kuşu çiçeği gözümünden silinmiş, kadının gözleri ve endamını zikre koyulmuştum.

Akşam biraz çalı çırpı toplayıp ateş yaktık. Normalde ikimiz de kafayı vurup teheccüde kadar yattığımız halde kadını da düşünerek nöbetleşe uyumayı kararlaştırdık. Önce ben biraz yattım, sonra Musa beni uyandırıp uyudu. Nöbetimden yarım saat bile geçmedi ki, yanında konakladığımız ağaçlığın içlerinden kadının çığlığını duydum. Sonra koşa koşa çıktı ağaçların arasından, ne zaman gittiğini bile bilmiyorduk.

Nefes nefese, *ben abdest bozmaya kalktıydım da, şu yanda kurt gördüm* dedi. *Bu mevsimde kurt olmaz bacım, olsa da bir şey yapmaz* dedim. *Korktum, çok korktum* dedi, yine ağlamaya başladı. Ateşi harladım, başına oturdum, kadın kesik kesik ağlar, ben ateşi seyrederken, aklıma adını sormak geldi: *Dilara* dedi, *Dilara bacım, korkma, kurt bu mevsimde bir şey yapmaz* dedim, hıçkıra hıçkıra kesik kesik ağlamaya devam etti.

Musa'nın uykusu ağır olsa gerek diye düşündüğümü hatırlıyorum. Sonra ateşe bakarken kadının siyah saçlarının açık olduğunu, bir an, ne kadar sürdüğünü bilmediğim bir an ağlamaktan şişmiş gözlerinde buluştuğumuzda önümde renk renk açılmaya başladığını farkettim. Gecenin serinliğini unutturan bir meltem çıkmış, İran'dan misk kokuları getiriyor, kadın önümde daha önceden görmediğim bir raksa koyulmuş dansediyordu. Ateşin yerini, Zerdüştlerin Ateşgedelerine benzeyen bir tapınak almış, sütunları arasında beni kadın vücudunun o zamana kadar görmediğim kıvrımlarını sunan bir dilberle tanıştıyordu. Gözlerimi diktim, dilim açılmıyor, boğazımdan ses çıkmıyordu.

Bu kadının o gün rastladığımız, durup durup ağlayan kadın olup olmadığını sordum bir an, karşımdan cevap, *gel koynuma öğren* oldu. Evet, yüzü benziyordu, daha parlaktı hatta, gözleri de onundu, ancak şimdi bir yatağın üstünde dans etmeye başlamış bu kadının o kağnıyı çekiştiren kadınla akrabalığı yoktu.

Dilim açılmıyor, ona hayır, yapamam diyemiyordum, ancak bu gördüklerim, hayal ettiğimde beni kendimden alan kadın suretinin, hayalin fevkinde resimleri olduğu halde, bir çekiciliği yoktu. Gözlerimi kapatamıyor, çekiliyor gibi karşımda dans etmesini, kadınlığını tüm maharetlerini kullanarak beni davet etmesini seyrediyordum, sadece seyrediyordum, aramızda bir cam var gibi.

Sonra yaklaştı ve öptü, ben hala hareketsiz ve lal, onun ne yaptığını öpülen değil seyreden gibi görüyordum. Kadın soyunmaya başladığındaysa, uzaklardan şeyhin sesini duyar gibi oldum, *kafi* der gibi geldi biri. Kadın çırılçıplak, yaklaşmaya çalışıyor, bense ucu görünmez sütunlarla dolu bu saraydan bir çıkış arar gibi geri geri gidiyordum. Sonra bir el tuttu elimi ve diğer el gözlerimi kapattı.

Uyandığımda güneş doğmuş, Musa ateşin közlerini karıştırıyordu. *Kadın gitmiş gece, sen de uyuyup kalmışsın* dedi. Ağzımı açmaya niyetlendim, devamı

gelmedi. Musa bana sitemkar bakmadı, sanki olanları biliyordu veya bilmesi bile bilmemesi gereken şeyler olduğunu biliyordu.

O gün yola devam ettik. Musa'yla her konuşacak olduğumda, kelimeler dilimden kaydı, konuşamadım. Dilimdeki ağırlığı çözemiyor, Musa'ya ne diyeceğimi bilemiyordum. O gece de öylece geçti ve ertesi gün tekkeye vardık. Tekkenin girişinde Akkūlah, ağzı oynamadan ve o zamana kadar duymadığım sesiyle *hoşgeldin Karakūlah* dedi, baktım Musa'da şaşırılmış bir hal yoktu. *Selamün Aleykūm Akkūlah* dedi neşeyle...Akkūlah bakışıyla *aleykūm selam* dedi, ancak Musa onun ne dediğini duymadı.

Öğle vakti girmişti, camiye yollandık, Hasan Efendi günlük sohbetlerinden birini bitirmek üzereydi. Girdiğimizde bizden tarafa baktı, gözlerini gözlerime dikip, *kadın hem kötülüklerin en kötüsü, hem iyiliklerin en iyisidir. Kötülüklerin en kötüsünü bilmeyenler, neden evlenmediğini sorar, iyiliklerin en iyisini anlamayanlar da evlenmenin hikmetini sual eder, halbuki bu ikisi birdir ve alimin sükutta da, sözde de aynı manayı kasdetmesi gibi aynı hikmeti anlatır.*